Glas zaveznikov

Leto II - Št. 172 — *Informacijski dnevnik A. I. S.* — Cena 2 liri

TRST, sreda 9. januarja 1946

UREDNIŠTVO: Via S. Pellico 12 - Telefon št. 93854 in 94443

OGLASI: Cena za milimeter višine (širina ena kolona): trgovski L. 10.50, mrtvaški L. 27 (osmrtnice L. 54, objave L. 13.50, finančni in pravni oglasi L. 18. V vsebini lista (tekstni oglasi) L. 18. Davek ni vštet. Plačljivo vnaprej. Oglase sprejema izključno: S. P. I., Società per la Pubblicità in Italia, Trst, via Silvio Pellico št. 4, tel. 94044. Cena posamezne številke L. 2 (zaostale L. 4). Rokopisov ne vračamo.

JAMES BYRNES PRISPEL V LONDON

Zadnje priprave za jutrišnjo otvoritev - Byrnes o svobodnem odločanju Združenih držav o vprašanju odbora za atomsko silo

LONDON, 9. januarja. — **James F. Byrnes, zunanji minister Združenih držav in vodja ameriške delegacije pri glavni skupščini Združenih narodov, ki ga spremlja njegova soproga, je pristal na letališču ameriške vojske v Bovingtonu v Angliji.**

Medtem ko ostali delegati čakajo na otvoritev prve seje skupščine, je sovjetska delegacija, ki ji je na čelu podkomisar za zunanje zadeve, Andrej Višinski, dospela s tremi letali v Anglijo.

Podkomisar Višinski, vodja delegacije, bo prispel danes ali v četrtek.

Edvard Stettinius, ki je vodja ameriške delegacije, je javil imenovanje gospe Eleonore Roosevelt za člana socialnega odbora glavne skupščine Združenih narodov.

Francoski zunanji minister Bidault je zapustil Pariz. Sinoči je izjavil, da se bo general de Gaulle morda podal v London, da se udeleži seje glavne skupščine. Danes pričakujejo tudi prihod nizozemskega zunanjega ministra Spaaka.

Prispel je z letalom že drugič v 15 dneh v London namestnik generalnega guvernerja za Nizozemsko Vzhodno Indijo, dr. Van Mook.

Udeležil se bo v spremstva nizozemskega poslanika v Londonu razgovorov z britanskimi oblastmi o položaju v Nizozemski Vzhodni Indiji.

Van Mook je opustil namero, da bi odpotoval na Daljni Vzhod prve dni tega tedna, ker bo predvidoma ostal v Londonu do sobote.

Trumanove izjave

Na tiskovni konferenci je predsednik Truman izjavil, da je zadovoljen z moskovskim uradnim poročilom in uspehom konference zunanjih ministrov. Omenil je, da je že prišlo do prvih konstruktivnih znakov moskovskega sestanka zlasti v pogledu romunskega položaja. Dodal je, da Združene države ne bodo priznale Romunije in Bolgarije, dokler ti dve državi ne bosta dali zagotovila in proštva za svobodne volitve brez omejitev.

V odgovoru na vprašanje o jugoslovanskih volitvah je Truman dejal, da so Združene države pogojno priznale vlado te države. Severnoameriško stališče je v tem pogledu ostalo nespremenjeno.

Nato je predsednik izjavil, da severnoameriška vlada nima vzroka, da bi verovala, da bi imela Sovjetska zveza bombo, kakor so zatrjevala neka poročila iz Iraške. Po predsednikovem mnenju izjava zunanjega ministra Byrnesa o ustanovitvi komisije za atomsko silo zelo obširno zajema celotni položaj z vseh strani.

Na vprašanje, če ima osebo za novega veleposlanika v Moskvi, je predsednik izjavil, da je ameriški veleposlanik v Moskvi, Averell Harriman, želel, da bi ga razrešili dolžnosti, toda pregovoril ga je, da je ostal.

Truman je nato izjavil, da je imel zjutraj razgovor s skupino senatorjev, s katerimi se je razgovarjal o možnosti obnovitve poštne službe z Nemčijo. Dodal je, da tega načrta za zdaj ne morejo izvesti zaradi prometnih težkoč. «Predvsem se moramo sporazumeti s Sovjetsko zvezo in Francijo — je izjavil Truman — in upam, da bomo dosegli ta sporazum.» Kakor hitro bo poštna služba uvedena, bo mogla služiti tudi za prevoz živil in drugega blaga.

Na koncu je predsednik izjavil, da je za to, da se določi, da se lahko naseli v Združenih državah izvestno število ljudi iz Indije in Kitajske.

Byrnesova izjava

Ko je zunanji minister James F. Byrnes zapuščal Washington, je izjavil, da bodo Združene države uporabile svojo pravico do veta v Varnostnem svetu organizacije Združenih narodov, če bi morale varovati svoje koristi pri sestavljanju predvidene komisije za atomsko silo.

Domnevajo, da so te njegove izjave v zvezi s poročili iz Londona, da so ameriški senator Arthur Vandenberg in nekateri drugi člani ameriškega odposlanstva na glavni skupščini kritizirali moskovski sporazum, kolikor se nanaša na komisijo za atomsko energijo.

Byrnes je tudi izjavil, da bo takoj po prihodu v London zbral celotno ameriško delegacijo; v angleški prestolnici se bo mudil tako dolgo, dokler ne bodo dosegli polnega razmaha razgovori o vprašanju atomske sile.

Dodal je, da so po njegovem mnenju ameriške koristi popolnoma zavarovane, ker je za vsak sklep Varnostnega sveta potreben pristanek vseh petih stalnih članov, med katerimi so tudi Združene države in ni mogoče sprejeti nikakega sklepa brez pristanka Združenih držav.

Četudi bi morale Združene države glasovati za kak predlog in bi Varnostni svet odobril kako priporočilo — je izjavil minister — bo se vedno vlada Združenih držav odločala, kako naj uresniči to priporočilo. Vsak sklep, ki izhaja iz kake pogodbe, mora odobriti dvotretjinska večina v ameriškem kongresu.

Wellington Koo - zastopnik Kitajske

Tisk poroča, da bo kitajski veleposlanik v Londonu, W. K. Wellington Koo, vodja kitajskega odposlanstva na skupščini organizacije Združenih narodov.

Razvoj na Javi

BATAVIA, 9. januarja. — *Nizozemska obveščevalna agencija poroča, da so imele britanske sile v Nizozemski Vzhodni Indiji od 1. januarja 1289 izgub. Od tega števila je bilo 206 padlih, 906 ranjenih in 177 pogrešanih. Britanske oblasti so objavile načrte za evakuacijo vseh Japoncev iz Batavije, Jave in Sumatre.*

Britanske oblasti so objavile, da bodo uporabili pri otoških operacijah od 2000 nizozemskih mornariških strelcev, ki so prispeli pretekli teden na Javo, samo 800 vojakov, medtem ko je navzočnost ostalih označena kot «nepotrebna». Teh 800 ljudi bo prevzelo stražo. Tisk poroča, da bodo uporabili severno-ameriško ladjo «Noordham», ki plove trenotno s 1200 nizozemskimi mornariškimi strelci proti Singapuru, za prevoz ameriških čet iz Nizozemske Vzhodne Indije v Združene države.

Britanska kritarka je bombardirala indonezijske sile vzhodno od Semaranga, medtem ko so nadaljevale zavezniške zasedbene oblasti z iskanjem orožja v Bataviji.

Indonezijsko topništvo je v soboto obstreljevalo letališče v bližini Semaranga. Indijske čete pa so kmalu naredile protinapad in tako je letališče spet sposobno za polete.

«Cordone sanitaire», ki so ga pred kratkim odstranili okoli Batavije, so spet uvedli; oblasti so odnovile iskanje orožja. Indijski obrambni zbor in krajevna policija sta se izjavili pripravljene za sodelovanje z Britanci v Butenzorgu, 45 km jugovzhodno od Batavije; da dokažejo svojo iskrenost, so aretirali 7 nezaleljenih oseb.

V vzhodnem področju Jave, v bližini pristanišča Surabaye, je topništvo obstreljevalo Indonezijce, ki so napadli britanske postojanke. Poročajo, da so popolnoma prenehali nemiri v Bandoengu, okoli 200 km jugozahodno od Batavije.

Ob pregledu, ki so ga izvršile anglo-indijske čete v neki tovarni orožja v Buitenzorgu, 46 km od Batavije, so odkrili več zabojev streliva in večje število ročnih granat.

IZ SLOVENIJE

Adolf Ribnikar, slovenski politik in novinar, je umrl v Ljubljani. Pred prvo svetovno vojno je bil poslanec narodno napredne stranke v kranjskem deželnem zboru in ob rojstvu Jugoslavije podpredsednik začasnega narodnega predstavništva. Skupaj z dr. Gregorjem Žerjavom in dr. Albertom Kramerjem je po vojni ustanovil ljubljansko «Jutro», od l. 1938 pa je bil lastnik mariborskega «Večernika». Zaradi narodno političnega delovanja je bil zaprt že v Avstriji; v tej vojni ga je iskala Gestapo, fašisti pa so ga poslali v koncentracijo.

V Savinjski dolini je okupator napravil veliko škodo s prisilnim krčenjem hmeljskih nasadov, ker se je tako hotel znebiti nevarnega tekmeca. Samo za obnovo uničenih nasadov bodo porabili 260 milijonov din.

Novo osrednjo slovensko revijo «Novi svet» bodo s tem letom pričeli izdajati v Ljubljani. Javljajo, da bo revija postala živ obraz obnove slovenske kulture in duševnosti slovenskega človeka. Letna naročnina bo znašala 300 din; revijo bo urejeval prof. Juš Kozak.

General Milan Nedić izročen Jugoslaviji

London, 9. januarja

Beograjska radijska postaja je sinoči javila, da so zavezniške oblasti izročile Jugoslaviji bivša generala Nedića in Tasa Diniča, ki sta sodelovala z Nemci.

Nekaj ur prej so zanikali v Londonu izjavo beograjske in moskovske radijske postaje, po katerih naj bi dali Angleži zatočišče jugoslovanskim kolaboracionistom.

Pojasnjen napad v Rimu

Rim, 9. januarja

Policijski uradniki komisariata Campitelli v Rimu so v ponedeljek zvečer aretirali atentatorja, ki je izvršil na božični večer napad s plinsko bombo na sedež komunistične stranke v Rimu. Aretirani se imenuje Giovanni Gribaldi, rojen v Napolju leta 1909. Svoječasno je bil obsojen na pet let konfinacije, ker je pisal Mussoliniju žaljivo pismo, a so ga pozneje ob dvajsetletnici fašizma v Italiji pomilostili.

Aretirani Gribaldi se je vrnil iz Hrvatske. Po aretaciji je izjavil, da je vpisan v komunistično stranko v Napolju, a da je raztrgal izkaznico, ker ga stranka, na katero se je večkrat obrnil, ni zadostno podpirala. Atentat je izvršil samo iz maščevanja.

Garibaldi je izpovedal, da je nekaj dni pred Božičem prišel v stik z osebami, ki jih je spoznal v Kvirinalskem parku. Ko so slišale njegove pritožbe, so ga nagovarjale, naj postavi bombo v sedež komunistične stranke. Bomba naj bi vsebovala samo solzilni plin.

Po prigovarjanju, katerega so podprli s ponudbo znatnega zneska denarja, se je Gribaldi odločil postaviti bombo na stopnišče nad vhodom v ravnateljstvo stranke, ker je ni utegnil postaviti pred vrata, kakor so mu nasvetovali.

Policija zdaj skrbno išče te neznance, ki so pregovorili razočaranega komunista, ki daje znake duševne obolelosti, da je storil to nepremišljeno dejanje.

Prepoved izseljevanja Nemcev

London, 31. decembra

Ameriška poročevalska služba v Nemčiji poroča, da je Zavezniška vojaška uprava odredila, da nemško civilno prebivalstvo ne more potovati v tujino. Noben Nemec ne more prekoračiti meje brez posebnega potnega dovoljenja.

Arabska protižidovska propaganda

Napovedan prihod preiskovalnega odbora v London in Palestino - Vzhodnoevropski antisemitizem, izraz prilastitve židovskega premoženja - Zahteva za neomejenim naseljevanjem Židov v Palestini

LONDON, 9. januarja. — *Britanski zunanji minister Ernest Bevin je objavil vest, da bo anglo-ameriški odbor za Palestino, ki je pričel v Washingtonu s posvetovanji o palestinskem vprašanju ter preučuje zdaj izjave predstavnikov različnih severnoameriških organizacij, proti koncu januarja prišel v London. Tako bodo angleške organizacije, ki so zainteresirane na tem vprašanju, mogle izraziti svoja stališča.*

Zunanji minister v svojem obvestilu pravi, da bo britanska vlada z velikim zadovoljstvom sprejela v Londonu ameriške člane odbora ter bo storila vse, kar bo v njeni moči, da bo odboru olajšala njegovo nalogo. Vlada je mnenja, da je duh sodelovanja, ki se že kaže pri delu v Ameriki, dobro znamenje za končni uspeh njegovega dela, ki ga bodo nadaljevali v Evropi in v Palestini.

V Washingtonu so se pričele seje angloameriškega preiskovalnega odbora o Palestini. Ta odbor so ustanovili, da bi preučil politične, socialne in gospodarske razmere v Palestini v zvezi z naselitvijo preostalega evropskega židovskega prebivalstva.

Predsednik, ameriški sodnik Joseph C. Hutcheson, je izjavil, da je namen teh sej priti do popolnega poznavanja vseh teh vprašanj, ki nâj dovede do njih «pravične in zadovoljive rešitve».

Prvi izvedenec, A. Earl Harrison, zastopnik Združenih držav v mednarodnem odboru za begunce, je zagovarjal načrt, naj bi preiskovalni odbor o Palestini sestavil točne in posebne predloge za ustanovitev mednarodne organizacije, ki naj bi se popolnoma posvetila vprašanju naselitve Židov v Palestini, kar je edina rešitev za Žide iz Nemčije in Avstrije, ki hočejo v Palestino, ker gledajo v tej deželi svojo domovino.

Harrison je dodal, da je večina izmed stotisoč Židov po taboriščih, kjer se zbirajo begunci v Nemčiji in Avstriji, zelo naklonjena misli, da bi se podala v Palestino, kjer bi mogla pričeti novo življenje brez bojazni pred preganjanjem in očitki.

Evropski ravnatelj mešanega ameriško-židovskega odbora, dr. Joseph Schwarz, je podprl Harrisonov predlog, da bi odprli Palestino evropskim Židom.

Želja za izselitvijo iz vzhodne Evrope

Schwarz je rekel, da se želja po izselitvi zelo čuti med Židi iz Nemčije, Avstrije, Italije ter vzhodnoevropskih držav z izjemo Sovjetske zveze in je videti, da bi se najraje naselili v Palestini, čeprav bi bilo znatno število pripravljeno se naseliti tudi v Ameriki. Nobena država na zahodni polobli ni dovolila dovolj obsežnega židovskega naseljevanja, ki bi moglo vsaj v desetih letih rešiti položaj.

Na Poljskem ni več kakor sto židovskih družin, katere bi ne bile izgubile vsaj enega svojega člana. Na Poljskem je še vedno veliko protiŽidovsko gibanje. Na Madžarskem je od devetsto tisoč Židov, ki so bili tam pred vojno, ostalo le dvesto tisoč.

Večina Židov Francije, Belgije in Nizozemske želi ostati v teh državah, toda Židje iz vzhodne Evrope bi selo radi šli v Palestino, zlasti iz Poljske, Madžarske in Romunije.

Ko opisuje težave, na katere so naleteli madžarski Židje, ki so zahtevali vrnitev izgubljene imovine, je naglasil, da so rodilo antisemitizem pri tistih, ki so polastili židovske imovine.

Položaj v Palestini

Letaki, ki jih je razširila po jeruzalemskih ulicah nova tajna arabska organizacija «krvi», grozе s smrtjo Arabcem «odpadnikom», ki prodajajo svojo zemljo Židom.

V letakih pravijo, da je to drugi opomin ter bo nato sledila smrt. Ta nova organizacija je prva po neredih v letih 1936-1939, pri katerih so zabeležili delovanje tajne arabske družbe. Vrhovni arabski odbor za Palestino je izdal proglas, s katerim vabi palestinske Arabce, da bojkotirajo vse, kar je židovskega. Ta proglas bodo objavili v arabskih časopisih v Palestini.

Proglas izraža «nevarnost, ki preti obstanku Arabcev v Palestini». Ta sklep je nastal zaradi obrambe in poziva Arabce «na zavednost in narodno dolžnost». Pododbor arabskih izvedencev, ki ima nalogo urediti vse podrobnosti bojkota, se trudi, da bi obdržal svobodo uvoza in izvoza ter možnost uvoza blaga iz arabskih predelov.

Robert Nathan, ki je pred kratkim skupno s skupino pomočnikov dokončal preučevanje gospodarskih pogojev v Palestini, je izjavil, če bo vlada v Palestini izvajala «inteligentnejšo in energičnejšo politiko», bo mogla država sprejeti v prihodnjih 10 letih brez posebnih težav milijon 250 tisoč židovskih izseljencev.

Poziv za svobodno priseljevanje Židov v Palestino

Ameriški židovski kongres je naslovil poziv za odobritev neomejenega priseljevanja v Palestino in za vzpostavitev svobodne demokratske židovske zvezne države v Palestini.

«Ameriških Židov ne zanima Palestina samo kot zavetišče za židovske begunce, ampak jih zanima tudi ohranitev židovskega naroda kot kulturne narodne enote. Zato zahtevajo, naj se temu narodu, ki so ga nacisti v zadnji svetovni vojni skoraj uničili, da pravno stanje in varnost na svoji zemlji tako, da bo mogel postati gospodar lastne usode.»

Sovjetska atomska bomba

Londonderry (Irska), 9. januarja

Dr. Raphael E. G. Armattoe je izjavil, da je pet sovjetskih znanstvenikov inašlo atomsko bombo, ki prekaša ameriško. Ko so objavili izum atomske bombe brez sovjetskega sodelovanja in so jo uporabili nad Hirošimo, je sovjetski svet za narodno obrambo ukazal petim znanstvenikom (Joffe, Kapitza, Semjonov, Vavilov in Zeldovič), naj se takoj z vso vnemo lotijo raziskovanj na atomskem področju. Sovjetski znanstveniki, ki sta jim pri zaključnih delih pomagala tudi nemška fizika Voller in Hertz, ki so ju sovjeti ujeli, so 18. decembra tajno sporočili sovjetskim oblastem, da se jim je posrečila izdelava atomske bombe, ki temelji na načelu silnične zgradbe atomskih jeder.

Primena tega ustroja je obšla potrebo uporabljanja velike množine urana, kakor je to pri ameriški atomski bombi, ki vprav iz urana črpa svojo uničevalno silo. Zaradi tega ima sovjetska bomba lahko skrčen koli obseg in jo lahko izdelujejo v neomejenih množinah.

Dr. Armattoe je izjavil, da so pri poizkusih naredili atomsko bombo v velikosti teniške žoge. Njen obseg dejstva je 85 km v ravnini in 10 km v višino. Pri eksploziji razvija vročino več milijonov stopinj.

Dr. Armattoe je zatrdil, da bodo sovjeti kmalu lahko poljubno povečavali ali zmanjševali silo atomske eksplozije. Dejal je tudi, da bodo sovjetski znanstveniki lahko uporabili atomsko silo v gospodarstvu ter za uničevanje v velikem obsegu. Nadaljnje poskuse bodo delali do konca januarja v hribovitih pokrajinah. Dr. Armattoe je končno izjavil, da ne more povedati, kje je vse to izvedel. Dejal je: «če hočete kaj več izvedeti, se obrnite na sovjetsko veleposlaništvo. V sedanjem trenotku ne želim dati nobenih drugih izjav».

Ameriška novinarska agencija «International News Service» poroča iz Moskve, da sovjetski uradni krogi niso v nobeni obliki zavzeli stališča k izjavam dr. Armattoeja.

ZAPISKI

Iz Nürnberga

II.

Sovjetska zveza je v jeseni 1939 izvajala pritisk na Nemčijo za pošiljke vojnega materiala. Načelnik Raederjevega glavnega stana je bil mišljenja, da je sovjetska gospodarska pomoč Nemčiji tako odločilne važnosti in prihaja tako velikodušno, da je uspeh angleške blokade nemogoč. Molotov je v govoru o zunanji politiki omenil trajnost prijateljstva z Nemčijo ter ostro napadel britansko blokado, češ da krši mednarodno pravo. Sčasoma so sovjetske zahteve po orožju rastle. Zahtevali so še neizgrajeni bojni ladji «Seydlitz» in «Lützow», načrte za bojne ladje «Bismarck» in «Tirpitz» ter topovske stolpe za še večje bojne ladje.

Hitler pa je odklonil Raederjev predlog, naj bi Nemčija nabavila sovjetske podmornice, ker je bil prepričan, da so slabe in še posebej zato, ker se je bal, da bi Sovjeti videli v tem nakupu nemško slabost. Odbil je tudi prodajo nemške bojne ladje «Prinz Eugen» Sovjetski zvezi.

Potem je prišla sovjetsko-finska vojna in ž njo — kar je verjetno bila glavna Hitlerjeva napaka — napačni zaključki o slabosti sovjetske vojske. V januarju 1940 je Hitler naročil, da morajo čim dalje časa zadržati predajo bojne ladje «Lützow» in načrtov za «Bismarck».

V maju mesecu 1940 je Sovjetska zveza izjavila, da je nemški vdor na Norveško ne zanima. Nemški poslanik v Moskvi je poročal, da ni zasledil nelagodnosti zaradi nemške zmage na Norveškem.

Toda nelagodnost se je pojavila v Berlinu, ko so sovjetske čete zasedle Besarabijo. V juniju 1940 je načelnik nemškega mornariškega glavnega stana zapisal, da Sovjetska zveza sicer z razumevanjem gleda na nemške vojaške zmage, vendar misli, da bo Nemčija po končni zmagi napadla Sovjetsko zvezo.

Nemški vojaški ataše v Moskvi je po sovjetski zasedbi Litve, Letonske in Estonske sporočil v Berlin, da so se Sovjeti proti Nemcem zelo ohladili. Vendar je tedaj Molotov izjavil, da je bil namen sovjetskih operacij v Baltiku končati intrige, s katerimi so hotele zahodne velesile sejati razdor med Sovjetsko zvezo in Nemčijo.

Listine navajajo tudi priprave nemške mornarice v zvezi s sovjetskimi oblastmi, da bi poslali «ladjo 45» okoli Sibirije. Ob istem času so nemški diplomati iz Moskve javili v Berlin, da izvaja Sovjetska zveza pritisk na Romunijo, Bolgarijo in Jugoslavijo in prodira v Perzijo. Hitler je tedaj zmagoslavno dejal, da Sovjetska zveza sicer gleda nemške zmage «s solzami v očeh», vendar nima namena, da bi šla v vojno proti Nemčiji. Načelnik nemškega mornariškega stana je tudi zapisal, da ga skrbijo sovjetske dolgoročne namere po zasedbi kakšnega pristanišča na Atlantiku, ki je vse leto prosto ledu, sovjetsko napredovanje skozi Balkan ter zasedba Dardanel, prodiranje skozi Perzijo do Perzijskega zaliva in močen pritisk na balkanske države s panslovansko komunistično propagando. V avgustu mesecu 1940 so Nemci že poslali deset pehotnih in dve tankovski diviziji na Poljsko, ker so hoteli biti pripravljeni za iznenadno nujnost zaščite romunskih petrolejskih vrelcev.

Nemška tajna listina, ki ima datum 5. februar 1941, govori o mobilizaciji proti Sovjetski zvezi. To mobilizacijo je treba skrivati čim dalje časa. Ko je ne bo več mogoče skrivati, je treba izjaviti Sovjetom, da to Nemci delajo zaradi tega, da bi prevarali Angleže.

Feldmaršal Keitel je 6. junija 1941 podpisal ukaz o napadu na Sovjetsko zvezo, ki se je začel 22. junija ob pol štirih zjutraj. Iz te listine je razvidno, da so Nemci tedaj posalli 6 divizij s francoske obale in jih pustili tam še 40 pehotnih, 1 motorizirano, 1 policijsko divizijo in 1 oklepno brigado.

Keitel je določil za napad na Sovjetsko zvezo 82 pehotnih divizij, 1 konjeniško divizijo, 17 oklepnih divizij, 12 motoriziranih pehotnih divizij in 9 divizij za vzdrževanje zvez, poleg tega pa še tri zračne flote. (Konec)

Plinske turbine

London, 9. januarja

V strojnih tovarnah severne Anglije izdelujejo britanski tehniki v tajnosti nov tip plinske turbine, ki bo najbrže zrevolucionirala graditev bodočih ladij in pomorske prevoze.

Čeprav sta tudi Švedska in Švica začeli s proizvodnjo plinskih turbin za pogon ladij, predvidevajo, da je tip, ki ga zdaj izdelujejo v Angliji, mnogo boljši od vseh, ki so jih do zdaj izdelali.

Izvedenci v pomorskih gradbah trdijo, da bodo turbine, ko jih bodo postavili na prekooceanske ladje, nudile 25% večjo korist kot vsa druga pogonska sredstva, ki so zdaj v rabi. Plinske turbine bodo znatno povečale hitrost ter nudile večjo možnost prevoza. Eno največjih koristi, ki jo bodo nudile te vrste turbin, je izločitev kotlov, kar bo prihranilo mnogo prostora.

„Knjiga, ki je zastrupila celo generacijo„

Obtožnica očitá Göringu, da je bil nevarnejši kot Hitler - Rdeče vezani „Mein Kampf" pred sodiščem

Nürnberg, 9. januarja

Ameriški obveščevalni urad v Nemčiji je sporočil, da je dr. Fritz Sauter, branilec Joachima Von Ribbentropa, odpovedal obrambo, ker se ne strinja s svojim klientom o točkah obrambe.

Sauter, ki je obenem branilec bivšega ministra za gospodarstvo Walterja Funka in načelnika nemške mladine Baldurja Von Schiracha, bo ščitil interese bivšega Hitlerjevega zunanjega ministra tako dolgo, dokler ne bodo imenovali drugega branilca.

Na torkovi razpravi so pričeli z zaslišenjem Hermana Göringa, nacista številka dve. Ameriški tožilec Ralph G. Albrecht je izjavil, da je bil Göring nevarnejši od Hitlerja ter drugih nacističnih voditeljev.

«Pravim, da je bil Göring nevarnejši - je nadaljeval Albrecht - ker se razlikuje od Hitlerja in drugih nacističnih voditeljev, ki so moralno in socialno bili izločeni iz družbe pred letom 1933. Ta prvak pa nasprotno izhaja iz znane družine, v kateri so se kretali višji častniki, vojaški ter civilni uradniki. Še več, Göring je imel bodočnost, bil je cenjen kot sposoben. Göring je umel prikrivati svojo slo po maščevanju, surovost, pohlepnost, poviševanju samega sebe ter željo po moči».

Britanski tožilec major Elwyn Jones, ki je predložil knjige v rdeči vezavi «Mein Kampf», je označil kot «knjigo, ki je zastrupila celo generacijo». Izjavil je: «Ta knjiga ni le izpoved Hitlerjevega političnega prepričanja, temveč evangelij, ki so ga obtoženci sprejeli z namenom, da razširjajo ideje, teorije, politična načela in prepričanje ter se polaste vodstva nemškega naroda, predvsem mladine».

Major Elwyn Jones je predočil obtoženca, bivšega načelnika nemške mladine, Von Schiracha ter Alfreda Rosenberga, kot največja strankina prvaka, ki sta odgovorna za širjenje idej knjige «Mein Kampf» po vseh šolah in nemških univerzah, med SA in SS ter v splošnem **med vsem nemškim narodom.**

«Z odobritvijo filozofije džungle (knjige «Mein Kampf») je izjavil britanski tožilec, so nacistični voditelji pritirali naše civilizacijo v vojno».

Pomen priznanja Avstrije

London, 9. januarja

Priznanje avstrijske vlade s strani Velike Britanije, Združenih držav, Francije in Sovjetske zveze na predvečer glavne skupščine Združenih narodov, imajo v Londonu za bolj važno iz mednarodnega kot iz stališča avstrijske notranje politike, ker je znak soglasnosti med štirimi zasedbenimi silami.

Gotovo bi avstrijsko ljudstvo rado vedelo, kdaj bodo sedanje odločitve pomenile za njihovo vlado praktično pomoč pri reševanju zapletenih vprašanj prehrane, uprave in centralizacije. Zlasti bi rado vedelo, če bodo ti sklepi dovedli do odprave zapor, ki zdaj delijo zasedbena področja; rado bi vedelo, če bodo ti sklepi pospešili umik zavezniških zasedbenih čet in če bodo končno dali Avstriji večjo svobodo pri odnošajih z drugimi državami.

Vsekakor je jasno, da bodo zavezniki načelno obdržali svojo nadzorstveno oblast in pravico preklica sklepov avstrijske vlade. Prav tako je jasno, da bo dobila avstrijska vlada po priznanju večjo oblast in tako večjo možnost, da si spet pridobi tiste pristojnosti, ki jih imajo začasno zasedbene sile.

Šest britanskih odposlancev, izmed katerih so štirje laburisti in dva konservativca, je z letalom odpotovalo na desetdnevni obisk na Dunaj.

Namen obiska je, da preuče ravnanje zavezniškega vojaškega nadzorstva in se sestanejo s člani nove avstrijske vlade.

Ameriško poljedelsko ministrstvo je izdelalo statistiko, po kateri je bilo spomladi 1945 stanje svinjereje v Združenih državah 7% nižje kot leta 1944. Leta 1946 bodo poslali v Evropo približno 5 milijonov stotov mesa.

Sporazum o stavkah v Grčiji

Atene, 9. januarja

Grški ministrski predsednik Themistocles Sophoulis je izjavil, da zaupa v vzpostavitev dela po načelnem sporazumu o koncu stavk, ki so ga dosegli zastopniki vlade in zastopniki glavne delavske zveze.

Izjavljajo, da bo vlada po sporazumu razdelila delavcem znatno količino konfekcioniranih oblačil iz bombaža in volne.

Prejšnje poročilo javlja, da so delavci grozili s splošno stavko, če bi vlada ne izdala takojšnjih ukrepov za razdelitev olivnega olja in živil.

ODKRITJE ČETNIŠKE ORGANIZACIJE V JUGOSLOVANSKI PRESTOLNICI

Tajna tiskarna 3 mesece tiskala list - Aretacije znanih Beograjčanov - Pred vojaško sodišče

BEOGRAD 9. januarja. — Jugoslovanska poročevalska agencija «Tanjug» poroča, da je Ozna, organizacija za zaščito naroda, odkrila v Beogradu tajno tiskarno in aretirala 13 članov tajne četniške organizacije.

Ko je policija vdrla v prostore, kjer so tiskali božično številko ilegalnega četniškega lista «Vestnik poveljstva mesta Beograda», so našli tiskarje in druge člane na delu in pri zlaganju prvih natiskanih strani časopisa. Ugotovili so, da so zarotniki že tri mesece ilegalno delovali.

Večji del aretirancev je po poročilu «Tanjuga» sodeloval za časa zasedbe z Nemci in domačimi narodnimi izdajalci. Med aretiranimi je znani industrijalec Božidar Vašić, ki je imel pred in med zasedbo veliko tekstilno tovarno v Beogradu. Pravtako je imel po poročilu jugoslovanske uradne agencije zveze z Gestapom in četniškimi organizacijami. General Draža Mihajlović ga je imenoval za poveljnika četniške brigade.

Med ostalimi aretiranci sta tudi trgovec Živojin Batić in Božidar Vukašin, ugledni odvetnik iz Beograda. Oba sta bila aktivna člana Hihajlovićeve organizacije pod sovražno zasedbo.

Ilegalni časopis je tiskal Negovan Vuletić, ki je bil pred nedavnim obsojen na prisilno delo. Med aretiranci sta tudi dva člana, katerih naloga je bila po poročilu agencije «Tanjug» organizacija terorističnih skupin, ki naj bi umorile voditelje jugoslovanske armade in narodno osvobodilnega gibanja.

Skupno so aretirali 13 oseb. Videti je, da tvorijo enotno skupino teroristične organizacije. Samo dva člana organizacije sta zbežala, toda organi Ozne so jima že na sledu. Vse aretirane bodo izročili vojaškemu sodišču.

Razširitev romunske vlade

Nova ministra kmetske in liberalne stranke - Vprašanje svobodnih volitev nerešeno - Kimon Georgijev pri Stalinu

Bukarešta, 9. januarja

Tričlanska komisija, ki ima nalog izvesti razširitev vlade Petra Groze, je zaključila svoje razgovore ter izbrala dva voditelja opozicije, Emila Ratzeganua in Mihaela Rarniceanua, ki bosta stopila v romunsko vlado kot predstavnika kmetske narodne stranke in narodne liberalne stranke. Ni še znano, kakšna mesta jima bodo podelili, a predvidevajo, da bo opozicija zahtevala, da ju imenujejo kot ministra brez listnice.

Ramniceanu, znani bankir je bil še finančni minister. Radzeganu je posebno znan kot eden izmed transilvanskih voditeljev, ki so ostali v severni Transilvaniji, ko so pokrajino leta 1940 zasedli Madžari. Naslednje poletje so ga Madžari aretirali in pripeljali v Budimpešto. Za časa napredovanja sovjetske vojske so ga izpustili in se je vrnil v transilvansko prestolnico Cluj. Preteklo poletje so ga pristaši Grozove vlade napadali in je moral ostati zaprt v svojem stanovanju.

Zunanji podkomisar Višinski bo najbrže zapustil Bukarešto ter odpotoval v London, da se udeleži dela glavne skupščine Združenih narodov.

Clark Kerr in najbrže tudi Averell Harriman bosta ostala še kakšen dan v romunski prestolnici. Drugo nalogo, ki so jo poverili tri članskemu odboru in se nanaša na zagotovilo svobodnih volitev in podelitev demokratskih svoboščin s strani romunske vlade, je treba še rešiti. Predvidevajo, da po sovjetski odklonitvi nadzorstva v Grčiji ne bo niti govora o organizaciji medzavezniškega nadzorstva v Romuniji. Upajo, da bodo vseeno dosegli ta namen na drug način.

Bolgarski ministrski predsednik pri Stalinu

Stalin je sprejel predsednika bolgarskega ministrskega sveta Kimona Georgija, zunanjega ministra Stajnova in notranjega ministra Jugova.

Razgovorom so prisostvovali, ljudski komisar za zunanje zadeve, Molotov, sovjetski poslanik v Bolgariji, Kirsanov in bolgarski poslanik v Moskvi, Mihalčev.

Poročajo, da je obisk bolgarskih državnikov posledica zastoja, ki je nastal pri pogajanjih z voditelji bolgarske opozicije pri izvedbi moskovskega sporazuma o Bolgariji.

Madžarska narodna skupščina je določila, da bo podržavila madžarske rudnike. Začeli bodo tudi pogajanja o vprašanju tujih interesov v raznih rudnikih.

Novozelandski zbor v Italiji na Japonsko

Willington, 9. januarja

Novozelandski finančni minister, Walter Nash, je izjavil, da bo odpotoval v sredi prihodnjega meseca novozelandski ekspedicijski zbor v Italiji na Japonsko. Čas odhoda bo v zvezi z razpoložljivim ladjevjem in z dokončnimi sporazumi z Združenimi državami o zasedbenih silah britanskega imperija na Japonskem.

Ako bo potrebno — je dejal — bodo poslali na Japonsko tudi letalsko eskadro z Novega Zelanda.

Ostanki «Pekinškega človeka» na poti na Kitajsko

Kitajski družbi za geografska raziskovanja bodo v kratkem vrnili ostanke «pekinškega človeka», ki so jih japonske zasedbene čete odnesle kot vojni plen. «Sinanthropus Pechinensis» so odkrili leta 1929 kitajski in ameriški človekoslovci.

Tokijska univerza je že javila, da je izročila zavezniškim vojaškim oblastem na Japonskem to okostje neprecenljive vrednosti, kakor tudi orodje in grobe ornamente, ki so stari že milijone let.

Po nalogu japonske vojske je znanstvenikom uspelo po treh letih najti «Pekinškega človeka», specialisti pa so nato oskrbeli prevoz v Tokio.

Videti je, da so okostje, ornamenti in dokumenti, ki se nanašajo na te ostanke, pretrpeli škodo, ko so bili v japonskih rokah.

Pred časom so živahno razpravljali, če je «Pekinški človek» starejši od javanskega. Končno so znanstveniki dognali, da je «javanski človek» (Pithecanthropus Arecus) verjetno starejši, toda «pekinski človek» je koristnejši znanosti in je mnogo bolj podoben človeku.

Med zasedbo so japonski znanstveniki izvedli nova izkopavanja v okolici Choukoutena, kjer so odkrili okostje «pekinskega človeka», toda njihova raziskovanja niso imela nikakega uspeha.

«Pekinški človek» je prvi kitajski zaklad, ki so ga Japonci ukradli in ga zdaj vračajo. Kitajske domoljubne organizacije si prizadevajo, da bi dosegle vrnitev vseh umetnin in starin, ki so jih Japonci odnesli.

ZANIMIVOSTI

Poljski prosvetni minister Wycech je govoril v Varšavi na kongresu učiteljev o sedanjem položaju šol na Poljskem. Minister je rekel, da je okoli 700.000 dijakov in približno 62.000 učnih moči. V prihodnjem letu bo število učnih moči narastlo za 6000. Učnih zavodov, izvzemši zasebnih, je 3700. Osnovne šole sprejemajo 85 odstotkov otrok. Srednjih šol je 750 — pred vojno jih je bilo 760 — ki jih obiskuje 120.000 dijakov. Poleg tega je še 27 višjih šol.

* * *

Merilne naprave univerze Fordham v New Yorku so zabeležile dva potresna sunka precejšnje sile v oddaljenosti približno 8.500 milj od New Yorka v smeri Nizozemske Vzhodne Indije. Prizadeto področje je na severozahodu Sumatre.

* * *

Georges Bidault, 46 letni francoski zunanji minister, se je poročil s Suzanno Borel, edino žensko Francije, ki je v diplomatski službi. Borelovo so nedavno odlikovali z «Broix de guerre» in kolajno za odpor, ki je najvišje odlikovanje za francoske rodoljube.

* * *

V kratkem bo v Leningradu kongres znanstvenikov na zavodu za praktična raziskovanja, da bi preučili uspehe odprave na takoimenovani nedostopni pol, ki leži na 81 stopinji in 28 minut severne širine in na 181 stopinji in 15 minut vzhodne dolžine. V odpravi so bili trije znanstveniki arktičnega zavoda; odprava je prispela s štirimotornim letalom dne 3. aprila 1941 in je prebila 14 dni na ledu, da bi končala oceanografske študije.

* * *

Znana pevka Adelina Stehle, ki jo je Verdi izbral kot prvo pevko v «Falstaffu» in je v svoji dolgi karijeri šela velike uspehe in občudovanje v Italiji in v tujini, je preminila v «Domu počitka za glasbenike.» Tu je hotela končati svoje življenje v družbi svojih starih igralskih tovarišev.

* * *

Ko je francoska ustavodajna skupščina odobrila povišanje plač francoskih poslancev, je mladenič, oborožen z velikim mečem, skočil z galerije v dvorano, kjer je nato vihtel svoje smešno orožje. Razni poslanci so hiteli na eno stran, medtem ko so se vratarji vrgli na mladeniča ter ga razorožili. Slaboumneč je splezal po ograji galerij, toda policisti so ga prijeli ter ga aretirali. Ko so aretiranca na policijski postaj zaslišali, je nerazumljivo odgovarjal. Mladeniča so že opazili v trenutku, ko je stopil na galerijo, ker je nosil v roki tri šopke vijolic, cvetlice, ki pomenijo v Franciji svestobo Bonapartistov sinu Napoleona III, zadnjega francoskega cesarja.

Prvo po vojni zgrajeno civilno letališče, čigar gradba je stala približno 20 miljonov angleških funtov, so otvorili v Heathrowu, približno 20 km od Londona. Znani bombnik «Lancaster», ki so ga preuredili v prevozno letalo «Lancastrian», je odletel na svoj prvi polet v južno Ameriko. Britanski minister za civilno letalstvo, lord Winston, je pred odletom letala, ki je namenjeno v Buenos Aires in v Rio de Janeiro, imel govor, v katerem je dejal, da je polet začetek nagle in redne trgovinske službe.

* * *

«Ansa» poroča, da je italijanska vlada povabila pisateljico Cileno Gabriello Mistral, nagrajenko zadnje Nobelove nagrade, da prebije deset dni v Italiji. Mistral je bila med vojno v Neapelju kot čilski konzul in je mnogo pretrpela zaradi jašističnega zasledovanja. V dolgem članku, ki so ga objavili v Ameriki, je potrdila, da nima nobene mržnje do Italije, ampak je nasprotno prosila pomoč za Italijo ter dodala, da bi južna Amerika morala odpreti vrata veliki italijanski emigraciji.

* * *

Ko so zvonovi oznanjali novo leto, je v občinski palači v New Yorku župan Fiorello La Guardia predal svoje posle novemu županu, demokratu William O. Dwyerju. Novi župan, rodom Irec, je položil običajno prisego. Končala se je tako uprava Fiorella La Guardie, ki je v 12 letih napravil mnogo koristnega in se odlikoval v boju proti gangstrstvu.

* * *

V novoletni radijski poslanici norveškemu narodu je ministrski predsednik Oinar Gerhardsen javil, da je na Norveškem okrog 40.000 Nemcev od 450.000, ki so bili na Norveškem, ko so osvobodili državo. Gerhardsen je dejal, da je Norveška dobila zadostno količino dobav, s čimer se je njen prehranjevalni položaj izdatno izboljšal. Kar se tiče čiščenja in notranjega političnega položaja, je minister dejal: «Na Norveškem smo preučili okrog 60.000 primerov kolaboracionizma. Najhujše zločince smo aretirali in precejšnje število izmed njih so sodišča že obsodila.

Med lovom na Goeringovega sina

Praški tisk javlja, da so češkoslovaške policijske sile včeraj aretirale Willie Kinzeja, bivšega agenta SS oddelkov, ki je pobegnil iz koncentracijskega taborišča. Policija je Kinzeja odkrila v teku neuspelih preiskav, ki jih je vodila za izsleditev pobeglega ujetnika, ki ga policijska radijska poročila označujejo kot sina maršala Hermanna Goeringa.

TRST

Obnovitvena dela in popravila umetniških spomenikov

Višje nadzorstvo za spomenike in razstave je s sodelovanjem zavezniške vojaške oblasti pričelo z obnovitvenimi deli in popravili spomenikov, poškodovanih med vojno. Major Bovdan Griffiths, častnik Zavezniške vojaške uprave za spomenike in umetnost je opisal nekatere teh del.

Rimsko gledališče so pričeli obnavljati in čistiti zidovje. Absidi v katedrali sv. Justa so odstranili zaščitno protiletalsko ograjo; pričeli so tudi z obnovitvenimi deli mozaika Madone.

Odobrili so načrte za popravila stolnice v Gradežu; z delom bodo začeli v kratkem. Avgustov tempelj, stolnica in frančiškanski samostan v Pulju so bili težko poškodovani in bo treba posebno paziti pri popravilih. Z deli pri teh spomenikih bodo pričeli, čim bo na razpolago potrebni material; tedaj bodo tudi pričeli z obnovitvijo katedrale.

Major Bodvan Griffiths je dejal: «Mnenja sem, da so ta dela med najbolj cenjenimi načrti javnih del, ker razen gradbenega dela bo to zgodovinsko delo, ki bo imelo vrednost za lepote in umetniške ter duhovne spomenike tega predela.

Prispevek industrijcev na dan ljudske solidarnosti

Kakor je izvedel dopisnik VZN v uradih okrožnega predsedstva, se vedno prihajajo darovi za humanitarno akcijo z naslovom «Dan ljudske solidarnosti». Ti darovi so namenjeni za organizacijo E.C.A. in za vojne povratnike. Te dni je izročilo Združenje industrijcev preko svojega predsednika Avgusta Cosulicha, okrožnemu predsedniku Puecherju 838.000 lir, ki so jih zbrali industrijci v Trstu in tržaški pokrajini.

„Tropical Express" v Fenice

Včeraj zvečer so v gledališču Fenice spet začeli predvajati zabaven program pod naslovom «Tropical Express». Izvrsten program izpopolnjujejo plesne in akrobatske točke, kupleti itd. Predstave vsak večer z začetkom ob 20. uri. Predprodaja vstopnic pri gledališki blagajni.

Splošni dohodninski davek

Ukaz Zavezniške vojaške uprave št. 32

Ker je bila potrebna revizija splošnega dohodninskega davka in ker je treba spremeniti določila o tem davku v delu Julijske krajine, ki je pod nadzorstom zavezniških sil, je Alfred C. Bowman, polkovnih J.A.G.D., višji častnik za civilne zadeve pri ZVU izdal naslednji ukaz:

Člen 1. — **Odmera splošnega dohodninskega davka**

Odmero dohodninskega davka, ki jo določa člen 7. zakona z dne 19. junija 1940 št. 762 je določati v višini štirih (4) odstotkov na obdavčljive dohodke.

Člen 2. — **Davek na trgovino z jajci in perutnino**

Dohodninski davek na trgovino z jajci in perutnino v naravnem stanju znaša dva (2) odstotka obdavčljivega dohodka.

Člen 3. — **Dohodninski davek na umetniške predmete**

Odmera dohodninskega davka na umetniške predmete je v skladu z določbami člena 6 kraljevskega zakonskega odloka z dne 3. junija 1943 št. 452 zmanjšana na šest (6) odstotkov obdavčljivih dohodkov.

Člen 4. — **Odmera splošnega dohodninskega davka na govedo, ovce in svinje**

V veljavi ostanejo posebne odmere davka na govedo, ovce in svinje, kakor ga določa člen 7. Kr. zak. odloka z dne 3. junija 1943 št. 452.

Člen 5. — **Odmera splošne dohodnine na knjige, revije, publikacije itd.**

1. Odmera splošnega dohodninskega davka na knjige, revije, vezane in nevezane knjižice, tiskovine, note, zemljevide znaša dva (2) odstotka.

2. Ta davek odmerjajo na osnovi prodajne cene publikacij, in sicer za eno samo prodajo ter vsebuje tudi nadaljnje prodaje; plača ga izdajatelj.

3. Prodajna cena za drobno prodajo mora biti natiskana ali napisana na ovoju ali v notranjosti vsake publikacije.

4. Dnevniki in periodični listi so oproščeni plačevanja splošnega dohodninskega davka.

Člen 6. — **Povišana odmera dohodninskega davka na nekatere vrste blaga**

1. Odmera davka, ki ga določa zakon z dne 1. novembra 1940 št. 608 za blago, navedeno v razpredelnicah A in B tega zakona, je povišana za dva (2) odstotka na ceno ali na obdavčljivo vrednost.

2. Odmera, ki jo določa člen 1. omenjenega zakona za prodajo blaga navedenega v razpredelnici A, ki ga proda tovarnar ali proizvajalec kupcu, kateri tega blaga ne namerava prodati, ne da bi ga predelal ali obdelal, znaša dvanajst (12) odstotkov.

Člen 7. — **Blaga uvoženo iz tujine**

Enako je treba odmeriti splošni dohodninski davek v skladu s prejšnjimi členi tega ukaza na blago, uvoženo iz tujine, pobirale ga bodo carinarnice pri uvozu.

Člen 8. — **Prodaja na drobno**

1. Dohodninski davek za drobno prodajo, v katero spadajo tudi krošnjarji, je določati na osnovi nakupne cene s strani detailista, ki ga mora plačati na podlagi faktur, in sicer v roku petih (5) dni po prejemu istih.

2. Pod nakupno ceno je razumeti ceno za nabavo produktov, povečano z dodatnimi izdatki in vsako drugo vsoto, s katero je obremenjena faktura, tudi z davkom, ki ga je plačal pridobitelj.

3. Omenjene določbe veljajo tudi za prodajo na drobno kmetijskih pridelkov in priložnostno na drobno prodajo s strani fizičnih oseb, ki niso trgovci, kakor določajo členi 35, 36, in 37 Kr. zak. odloka z dne 26. januarja 1940 št. 10, razen kadar bo splošni dohodninski davak, določen za drobno prodajo, plačan skupno z zneskom za nakup in na podlagi iste listine.

4. Za prodajo na drobno, tovarnarjev in proizvajalcev v njihovih lastnih trgovinah ali prodajalnicah, namenjenih javnosti, če so zvezani s tovarno na kraju proizvodnje in ne glede na nahajališče, bo treba plačati davek na gori omenjeni način, razen kadar bo davek plačan na podlagi listine o prenosu blaga iz tovarne ali kraja, kjer so ga izdelali, v omenjene prodajalnice ali trgovine.

Davek, ki ga je treba plačati za tak prenos je določati (a) na osnovi prodajne cene na veliko in (b) na podlagi prodajne cene na veliko, v katero je vključen tudi davek.

5. Razveljavljena je določba člena 8 b) zakona z dne 19. junija 1940 št. 762.

Člen 9. — **Odmera splošne dohodnine na vino**

1. Za dohodke trgovin s finim vinom, z izjemo penečega se vina ter navadnim vinom, moštom in grozdjem, namenjenim za vino, z izjemo vinjaka, znaša dohodninski davek osem (8) odstotkov na ceno ali vrednost omenjenih pridelkov.

2. Razen v primerih prodaje na drobno, bo treba plačati davek enkrat za vsa gospodarska dela, nanašajoča se na trgovino s temi pridelki, po določilu člena 14 zakona z dne 19. junija 1940 št. 762.

Člen 10. — **Davčne oprostitve**

Naslednji pridelki so oproščeni splošnega dohodninskega davka: olivno olje, riž, sir, krompir, suha zelenjava, svinjska mast in slanina, koruzna moka, testenine.

Člen 11. — **Odprava vojnega dodatka**

Izredni vojni dodatek na splošni dohodninski davek, ki ga je določal Kr. zak. odlok z dne 3. junija 1943 št. 452, je odpravljen.

Člen 12. — **Začasno plačevanje davka**

Izvzemši določbo člena 26 kr. zak. odloka z dne 3. junija 1943 št. 452 more inspektorat za takse in neposredne davke v Trstu, s predhodno odobritvijo Zavezniške vojaške uprave, odpreditи, da je dohodninski davek za l. 1946, ki ga odmerjajo na podlagi pridelkov in na dohodke iz uslug v skladu s točko 3. tega člena, začasno izterjati na osnovi izjave davčnega zavezanca o obsega prometa v l. 1945 in o verjetnem obsegu prometa obdavčljivega za l. 1945.

2. V primerih, ki jih predvideva prejšnja točka je treba zahtevane prijave vložiti na registrski urad najkesneje do 28. februarja 1946.

3. Predstoječi člen bodo izvajali pri naslednjih kategorijah: dohodki, ki izvirajo od vrtnih in sadnih pridelkov in ribolova, obrtništva in malih prodajalcev, javnih obratov, obratov za prevažanje potnikov z avtotaksiji, kočijami, motornimi čolni in ladjami, od izvrševanja raznih poklicev, menjalnih agencij, borznih poslov in menjalnic.

4. Člen 16 zakona z dne 19. junija 1940 št. 762 je odpravljen.

Člen 13. — **Pristojnost inšpektorata za takse in neposredne davke**

Inšpektorat za takse in neposredne davke ima pravico zvišati splošni dohodninski davek, ki je, kot izhaja iz člena 12. tega ukaza, nižje določen ter bodo finančni organi pooblaščeni izvršiti potrebna poizvedovanja, da bodo ugotovili resničnost in točnost izjav v prostorih in izven pri davčnih zavezancih.

Člen 14. — **Pavšalno plačevanje**

Vsa pavšalna plačila splošnega dohodninskega davka za leto 1945 ostanejo v veljavi do 31. decembra 1945.

Člen 15. — **Kazni**

1. Kdor ne bo pravočasno predložil v členu 12 predpisane izjave tega ukaza, bo kaznovan z globo od 500 do 10.000 lir in dodatno takso v višini davka, ki ga mora plačati.

Dodatna taksa bo znižana za desetino, če bo vložena prijava v teku 90 (devetdeset) dni po poteku roka.

2. Če bodo prijave izkazane kot netočne, bo kršitelj kaznovan z globo od 100 do 10.000 lir in s plačilom dodatne takse enake razliki davka, ki je bil odtegnjen državi.

3. Za kršitve ostalih določb tega ukaza bodo izvajali ukrepe, ki jih predvideva zakon z dne 19. junija 1940 št. 762 in kr. zak. ukaz z dne 3. junija 1943 št. 492.

Člen 16. — **Vstop v veljavo**

Ta ukaz bo stopil v veljavo na področju in na vsakem kraju istega peti dan po objavi.

Prihod tovornega parnika v tržaško pristanišče

«War Shipping Administration» javlja, da bo prisel iz Združenih držav v tržaško pristanišče parnik «Clarence Darow», ki je odplul iz New Yorka 31. decembra z 6.223 tonskim tovorom; pričakujejo ga okoli 17. januarja.

Ponarejen tisočak za 10 paketov „Učka"

Mladi Giovanni Posar, prodajalec tobaka je mislil, da je na začetku uspešnega dneva, ko je nekemu neznancu naenkrat prodal 10 paketov «Učka» in mu dal še petsto lir, ker je neznanec plačal s tisočakom. Veliko pa je bilo njegovo razočaranje, ko si je hotel kupiti pol kilograma mandarin in mu je prodajalka povedala, da je tisočak ponarejen.

Uničevanje borovega prelca

Lastnike borovih nasadov, opozarjamo na dolžnost, ki jim jo nalagajo zakonske določbe in splošne uredbe ter uredbe gozdne policije, da morajo uničevati gnezdišča z gosenicami borovega prelca do 15. februarja 1946.

Po tem roku bo uničevanje opravila oblast na stroške zamudnikov in proti tistim, ki te dolžnosti ne bi opravili, bodo uvedli kazenski postopek.

Uničevanja se je treba lotiti ob mrzlih dneh, ko so gosenice v gnezdiščih, tako da odrežemo vejo na kraju, kjer je pritrjeno gnezdišče, z ravnimi ali poševnimi škarjami, nato pa po možnosti zunaj gozda zažgemo nakopičena gnezdišča.

Vrhovni nadzornik
podp.: Inž. dr. Antonio Scala

Policija razpustila zborovanje v ladjedelnici pri Svetem Andreju

Včeraj je po navodilih Zavezniške vojaške uprave policija v ladjedelnici pri Svetem Andreju razpustila delavsko zborovanje, ki so ga organizirali Enotni sindikati. Zborovanje je bilo organizirano kljub izrecni prepovedi s strani Zavezniške vojaške uprave, da včeraj v tovarni ni bilo dovoljeno prirejati delavskih zborovanj.

Prepoved je bila izdana zato, ker je bilo zdaj že precejšnje število spopadov med delavci-pristaši Enotnih sindikatov in pristasi Delavske zbornice; iz varnostnih razlogov je bilo potrebno prepovedati vsa zborovanja, ki bi lahko dovedla do spopadov med obema nasprotnima strankama.

Zborovalci so se na poziv policije takoj mirno razšli. Govornika Radiča je policija vzela v varstvo ter ga pozneje izpustila.

Ukaz prepovedi zborovanj je dal podpolkovnik J. C. Smuts, komisar za tržaško mestno področje pri Zavezniški vojaški upravi, včeraj popoldne na poveljstvu tržaškega mestnega področja vodstvom obeh združenj. Podpolkovnik Smuts je pojasnil, da je ta ukrep izdan samo zaradi javne varnosti ter nima namena kršiti pravic delavcev do zborovanj, na katerih delavci razpravljajo o svojih vprašanjih.

Razvoj tržaške univerze

Prorektor tržaške univerze je dal dopisniku VZN nekaj izjav o sedanjem položaju in o bodočem razvoju tržaške univerze. V pogledu dveh novih tržaških fakultet, in sicer tehnične ter filozofske je profesor Satta izrazil zadovoljstvo nad podporami, ki so jih bili deležni od Zavezniške vojaške uprave.

Na tehnično fakulteto se je vpisalo letos 300 slušateljev, na fakulteti za literaturo in filozofijo je število slušateljev nekoliko večje. Na komercialni fakulteti število slušateljev ni prekoračilo 600 (lani jih je bilo 1.151). Na fakulteti za politične vede je letos 50 slušateljev lani 200). V splošnem je število vseh slušateljev univerze letos nekaj manjše kot je bilo lani.

Profesorski zbor je skoraj popoln. Na novoosnovani fakulteti je prišlo nekaj profesorjev tudi od drugod. Prorektor upa, da se bosta tehnični fakulteti v prihodnjih letih pridružila tudi oddelka za industrijo in mehaniko, ker bi morali slušateljі sicer oditi na druge univerze. V načrtu imajo tudi osnovanje akademskega doma.

Prorektor Satta meni, da je v pogledu šolanja treba izvesti pravilo «šolo samo najboljšim», to se pravi vsem najbolj nadarjenim in najpridnejšim, in to brez ozira na njihov socialni položaj. Šola ne sme biti predpravica za nekatere, marveč mora biti odprta vsem.

PREHRANA

Razdeljevanje piškotov za otroke. Za tekoči mesec lahko imetniki civilskih nakaznic nabavijo za otroke od 0 do 4 let v nadomestilo za kruh na lo odrezkov piškote.

Razdeljevanje testenin. V petek 11. t. m. bodo začeli razdeljevati potrošnikom VI, VII, VIII, XI, XII in XIII skupine po 1 kg testenin. Razdeljevanje se bo končalo 18. t. m. Cena testeninam je določena 21.50 lir za kg.

FILM

BRITANSKI FILM «CEZAR IN KLEOPATRA»

Največji britanski poskus, da zavojujejo svetovni filmski trg, bo izvršil znani angleški kinomatografski bogataš, J. Arthur Rank s filmom «Cezar in Kleopatra», ki je povzet po drami Bernarda Shawa. Film je stal milijon in četrt šterlingov. Film je zahteval resnično ozračje in zaradi tega so morali iti umetniki in igralci v Egipt. Medtem ko so pripravili Aleksandrijski zaliv, da je kazal zgodovinsko lice, je bila vsa Aleksandrija v temi, ker je rabila vso razpoložljivo električno filmska skupina. Filmanje je vodil Gabrijel Pascal, glavni vlogi pa sta imela Claude Rains in Vivian Leigh. Načrte za oblačila je izdelala nečakinja Winstona Churchilla, Oliver Messel.

NOVA DRUŽBA ZA RAZDELJEVANJE FILMOV

J. Arthur Rank je ena izmed najvidnejših osebnosti angleške filmske industrije in je določen za bodočega predsednika nove svetovne anglo-ameriške družbe za razdeljevanje najboljših angleških in ameriških filmov. Dnevnik «Daily Telegraph» pravi, da bo ime nove družbe «United World Pictures Co» in bo skupna last treh skupin: Rank Companies, International Pictures in Universal Pictures. V rokah angleških članov bo 50% delnic. Družba bo nabavila gledališče in izložbena okna v Ameriki, v Britanskem imperiju in vseh glavnih mestih sveta.

TRST

Aretacija roparja

V Verhovi trgovini z živili, na oglu ulic Rettori in Malcanton v starem delu mesta, so včeraj zvečer delali dnevni obračun. Nenadoma sta vstopila dva neznanca, oborožena z revolverjem in ročno bombo. Pobrala sta 100 tisoč lir s pisalne mize in hotela izginiti. Prvemu se je to posrečilo, medtem ko je drugemu sledil lastnikov sin Mario Verh in z glasnim klicanjem opozarjal mimoidoče naj mu pomagajo prijeti tatu. Zasledovanje je potekalo po zavitih ulicah starega mestnega dela, dokler ni ropar naletel na dva mladeniča, ki sta stala v ulici Beccherie in ga ustavila. Bandit je skušal streljati na svoje preganjalce, a mu je revolver na srečo odpovedal. Razorožili so ga in odpeljali na policijo, kjer so ugotovili, da je aretirani Sicilijanec Francesco Cantu, najbrže bivši skvadrist. Pri preiskavi na njegovem domu, v ulici Mameli 1, je policija našla brzostrelko in 40 nabojev.

Tretje razdeljevanje drv

V četrtek 10. t. m. se bo začelo tretje razdeljevanje drv potrošnikom, ki ne morejo uporabljati plina in ki imajo nakaznice za drva. Za to razdeljevanje je potreben odrezek št. 3. Obrok drv bo 15 kg na osebo. Cena 530 lir za stot. Ponavljamo, da je bilo drugo razdeljevanje drv zaključeno včeraj; na stare odrezke ne bodo dajali več drv.

GORICA

Pospešeno popravljanje v vojni poškodovanih hiš

Dopisnik VZN je včeraj izvedel, da bodo na področju A Julijske krajine znatno pospešili popravljanje hiš, poškodovanih v vojni.

Odredbe za izvedbo tega načrta prinaša Splošni ukaz štev. 27 Zavezniške vojaške uprave, ki ga bodo na vsem področju objavili danes, 9. januarja 1946.

Splošni ukaz je dopolnilo Splošnega ukaza št. 14, ki je odredil popravilo poškodovanih poslopij na prošnjo, ki so jo lastniki preko Stanovanjskega odbora poslali Odseku za javna dela. Ukaz je nadalje določal, da bo Zavezniška vojaška uprava prispevala 50% k stroškom popravil, če ta znesek ne bi narastel preko 150.000 lir.

Splošni ukaz št. 27 daje uradom odseka za javna dela pravico pričeti z nujnimi popravljalnimi deli na poškodovanih hišah s pristankom, ali tudi proti volji lastnikov.

Ukaz prinaša odločbe o obveznosti, da morajo lastniki povrniti del popravljalnih stroškov, o zmanjšanju notarskih stroškov za sestavo pogodb in zakonitih listin v zvezi s popravili ter o sankcijah za dejanja, ki imajo namen ovirati in preprečevati Odseku za javna dela izvedbo njegovih del.

Celotno besedilo ukaza bomo objavili v naši jutrišnji številki.

Za izpustitev agenta OZNE – pet let zapora

Višje zavezniško vojaško sodišče v Gorici je včeraj izreklo najstrožjo sodbo, odkar so ga ustanovili. Obsodilo je Ratislava Delpina-Zmaga iz Gorice na pet let zapora. Imenovani je 3. avgusta 1945 med 8. in 11. uro zvečer izpustil iz goriških sodnih zaporov agenta OZNE, Marjana Schafferja, katerega je FFS aretirala zaradi ponarejanja dokumentov.

Na prošnjo zagovornika odvetnika Birse so razpravo predhodno odgodili, ker je obtoženec pripadnik jugoslovanske vojske. Na zahtevo tržaškega urada za višje zadeve, ki je zahteval tudi strogo obsodbo na podlagi veljavnih zavezniških zakonov, so zdaj postopek poslešili. Pri obsodbi je sodišče, v obtoženčevo korist, upostevalo delo, ki ga je kot partizan opravil za osvoboditev.

— V nadaljevanju razprave je vojaško sodišče obsodilo Francesca Lanzalacqua iz Vidma, ulica Palmanova 9 na 2500 lir globe, ker je brez dovolilnice prekoračil zahodno mejo Julijske krajine.

— Zaradi istega prestopka sta bili Lucia Jacomelli in Giovanna De Paoli obsojeni vsaka na 14 dni zapora, od tega 7 dni pogojno.

Kriminalno preiskovalni oddelek goriške policije sporoča po nalogu Zavezniške vojaške uprave, da ne bodo več izdajali izjav za duplikate izgubljenih ali ukradenih osebnih izkaznic.

Aretirani ustrahovalec

Pred meseci je 33-letni Carmelo Magni nasel stanovanje pri družini Marije Medaesove v Gabrovici pri Gorici.

Začel je na grd način izrabljati gostoljubnost družine. Kradel je vse, od kotlov do poljedelskega orodja. Odnašaji med njim in družino Medaes so postajali vedno bolj napeti; večkrat je prišlo do hudih prepirov. Magni je s smrtjo grozil ženi, njenemu možu in sinovom ter hotel vse skupaj pognati iz hiše, dokler se žena 3. jan. ni odločila in ga prijavila policiji, ki ga je zaradi slabega ravnanja in ustrahovanja aretirala. Zaradi dejanj, ki jih je izvršil proti svojim dobrotnikom, se bo zagovarjal pred sodiščem.

Brzojavna služba z Egiptom

Družba Italcable je vzpostavila redno delovanje. S 7. januarjem je začel delovati tudi radio-telegrafski oddelek med Rimom in Kairom.

RADIO

Četrtek, 10. januarja

7: glasba za dobro jutro; 7.15: slov. vesti; 7.30: ital. vesti; 7.55: pestra jutranja glasba; 11.30: prenos iz Vidma; 12: izložba instrumentov; 12.30: pregled knjig in časopisov (slov.); 12.45: slov. vesti; 13: ital. vesti; 13.15: reproduciran glasba; 13.30: komorni orkester pod vodstvom N. Verchi-ja; 14: zdravniška rubrika; 14.15: pregled vesti iz plošče; 17: prenos iz Vidma; 18: ženska ura; 18.30: orkester Nicelli; 19: klavirski koncert (slov.); 19.15: slovenščina za Slovence; 19.30: komorna glasba (slov.); 20: slov. vesti; 20.15: ital. vesti; 20.30: glasba po željah; 21: komedija: vmes: lahka glasba; 23: ital. vesti. 23.10: slov. vest..

Glavni urednik:
PRIMOZ B. BRDNIK
Izdaja A. I. S.

Umrl je moj ljubi oče

ADOLF RIBNIKAR

Danes so ga pokopali v Ljubljani

Trst, 9. januarja 1946

Dr. BOJAN RIBNIKAR, sin
VIDA RIBNIKAR, snaha

OBVESTILO

Vsem trgovcem sporočamo, da so

plastični proizvodi «K»:

moški, ženski in otroški dežni plašči; ženski, otroški in frizerski plašči; kuhinjski predpasniki; kopalne kape; plenice in hlačke za novorojenčke; pasovi; delavske in študentovske torbe; sportni predmeti; predmeti za kadilce itd. naprodaj pri

izključnem zastopniku za Julijsko krajino:
V. JAKL — Via Cerva, 39 — MILANO, tel. št. 76-439

Kulturno življenje na Češkoslovaškem

Zbrana dela Jaroslava Kvapila

Založništvo dr. Václava Tomse je pričelo izdajati zbrana dela znanega češkega književnika in gledališkega delavca, Jaroslava Kvapila. Prva knjiga «Ritem življenja» bo obsegala njegovo pesniško delo; druga knjiga «Na štiri strune» bo prinesla njegovo rodoljubno, politično in satirično poezijo, tretja knjiga se bo imenovala «Gledališče Jaroslava Kvapila» in četrta «Kaj mi je znano». Izdajo četrte knjige so Nemci zaplenili in pesnika zaprli. Poleg navedenih bo izšla še posebej njegova znana pesnitev «Rusalka», katero je skladatelj Antonin Dvorak vzel za libreto.

Jaroslav Kvapil je najpomembnejši predstavitelj češkega kulturnega življenja in je stvarno obsegel vsa polja književnega ustvarjanja. Zlasti je pomembna doba njegovega delovanja v Vinogradskem in pozneje v Narodnem gledališču, kjer je kot ravnatelj drame zavedel nov duh na oder in tako pripravil pot velikemu gledališkemu reformatorju K. H. Hilarju. Jaroslav Kvapil je bil dolgo vrsto let urednik znane «Svetovne knjižnice», ki jo je izdajalo znano založništvo OTTO v Pragi z namenom, da napravi iz tega slovanski tip nemške Reklamove biblioteke. V tej knjižnici so objavili tudi mnogo starejše slovenske, srbske in hrvatske proze in s tem napravili jugoslovanski kulturi neocenljivo uslugo.

Zveza za znanstvena raziskovanja

Češkoslovaško zvezo za znanstvena raziskovanja so ustanovili leta 1923, da preuči pojave na polju prirodnih ved, zastopa češko znanost v tujini in pomaga mladim znanstvenim delavcem. Prav tako je bila zelo važna naloga, ki jo je Zveza izvrševala, da je dajala vladi in ostalim pomembnejšim ustanovam svoja strokovna mišljenja v raznih prirodopisnih, zdravniških in tehničnih problemih. Leta 1935 se je njeno polje delovanja razširilo z ustanovitvijo «Masarykovega sklada» za znanstveno raziskovanje in pozneje še z ustanovitvijo «Denisovega sklada», ki je denarno podpiral raziskovanja v tujini. Vojna je delo Zveze prekinila, po osvoboditvi je takoj pričela s svojim delovanjem in ima danes velike načrte za bodočnost. Predvsem je želje Zveze, da poglobi stike in učvrsti sodelovanje z vsemi slovanskimi narodi in z ostalimi sorodnimi ustanovami na vsem svetu. Svoj program bo Zveza uresničila s pomočjo države in vseh slojev naroda, na katerega se je pred kratkim obrnila. Splošno prevladuje prepričanje, da bo pomoč obilna in bo ta redka znanstvena ustanova mogla izpolniti svoje naloge, ki si jih je postavila v dobro države in naroda.

Založnik - častni doktor Karlove univerze v Pragi

Ob 85. obletnici svojega rojstva je prejel znani češki založnik Jan Laihter čast častnega doktorja filozofije Karlove univerze v Pragi. Jan Laihter je pričel izdajati znanstveno in socialno revijo «Naše doba», ki je postala zlasti slavna, ko je pričel v njej objavljati svoja dela prof. T. G. Masaryk, ki je tudi to revijo pozneje sam urejeval. Revija je pomenila preobrat v češkem kulturnem življenju. Pozneje je Jan Laihter razširil svojo založniško delovanje z izdajanjem kolekcije «Najboljši poučni spisi», ki so bili prava kovačnica evropskega duha in ki je izvršila neocenljivo vzgajalno delo. Mišljenje Jana Laihtra je bilo vedno, da so kulturne vrednote in znanost nadčasovne — da so večne vrednosti — in zato je izdajal brez ozira na žrtve in delo. Tako je postal prvak v visokovrednem založništvu. Zlasti se je zanimal za filozofijo, vero in antično kulturo. Postal je v pravem pomenu besede glavni graditelj sodobne češke kulture.

Častni doktor filozofije Jan Laihter je s tem postal brezdvomno prvi založnik na svetu, katero mu je univerza — ki je povrh vsega še sama tako slavna — dala tako visoko priznanje.

Dva češka učenjaka - častna doktorja pariške Sorbonne

Pred mesecem je pričelo na pariški Sorbonni novo šolsko leto. Ob tej priliki je njen rektor, prof. Russou, objavil, da je pariška univerza imenovala 32 tujih učenjakov za častne doktorje. Med njimi se nahajajo tudi iznajditelj penicilina sir A. Flaming in dva češka učenjaka: sedanji rektor Karlove univerze v Pragi, prof. dr. Jan Belehrádek in prof. dr. Bedrich Hrozny. Dr. Belehrádek je dobil častni doktorat za svoja znana znanstvena dela na polju biologije.

Visokošolska publikacija o «17. novembru»

Ob priliki mednarodnega visokošolskega kongresa, ki je bil v Pragi od 17. do 23. novembra, je Zveza češkoslovaških visokošolcev izdala krasno publikacijo «17. november», v kateri prikazuje vso podtalno delo češkoslovaških visokošolcev v času vojne. Predgovor je napisal predsednik republike, dr. Edvard Beneš, ki je o smislu 17. novembra napisal: «Za nas v inozemstvu je bil to prvi jasen in nepobiten izraz vstaje proti nacizmu, izraz tako jasen in dosleden, da ni pripustil nobenih dvomov. Bil je to izraz mladega rodu, ki je dokazal, da more in mora biti visokošolska mladina cvet vsega naroda. Ko so žrtve visokošolcev 17. novembra 1939 prelile svojo kri, so ujedinile češki narod v volji za junaški odpor proti vsemu nacističnemu, in s tem proti vsemu, kar je moralno gnilega in duševno škodljivega za ljudsko dostojanstvo». V knjigi je v celi vrsti člankov in v dokumentarnih fotografijah pokazano, kako je prišlo do 17. novembra in k njegovim usodnim posledicam. Med sotrudniki knjige so vsi predstavniki svetovne visokošolske organizacije. Predstavnica jugoslovanske delegacije Nada Čalić, medicinka iz Beograda, je prispevala članek «17. november in beograjska univerza», ki končuje z besedami «jugoslovanska mladina bo vedno z vami».